

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 4 mars 1924 kl. 9.30 f. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion angående dyrtidstillägg åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen.

I en inom riksdagens första kammare väckt, till bankoutskottet hänvisad motion nr 174 har herr *K. J. Ekman* anfört och hemställt följande:

»Vid alla senare riksdagar har till de hos kamrarna, de ständiga och tillfälliga utskotten samt i riksdagens kansli anställda tjänstemän och betjänte utgått dyrtidstillägg å dem i sådan egenskap tillkommande arvoden. Jämväl innevarande är föreligger behov av dyrtidstillägg till denna personal, och synes detsamma lämpligen böra utgå efter samma grunder, som nu tillämpas för befattningshavare i statens tjänst. På det att emellertid de av denna personal, som innehava statsanställning, ej skola behöva vidkännas en omotiverad minskning i de avlöningsförmåner, som förut varit dem tillförsäkrade, och för att i möjligaste mån undvika ojämnhet och orättvisa i fråga om ersättning till dem, som utföra samma arbete, torde böra bestämmas, att någon reducering av dyrtidstillägget till följd av annan anställning hos staten ej må förekomma.

Motion I: 174.

Jag ber således få hemställa, att riksdagen ville besluta, att till den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen må utgå dyrtidstillägg i enlighet med de grunder, som nu gälla för befattningshavare i statens tjänst vid icke reglerade verk, dock att någon begränsning på grund av annan anställning ej skall äga rum.»

Vidare hava från *kamrarnas herrar talmän* med skrivelse den 13 nästlidna februari till utskottet överlämnats dels en till talmännen ställd framställning angående dyrtidstillägg från tjänstemän, anställda hos riksdagen, dels ock kanslideputerades däröver avgivna yttrande, varförutom samtidigt meddelats, att vid talmanssammanträde ovanberörda dag kanslideputerades i avseende å här ifrågavarande dyrtidstillägg gjorda uttalanden blivit godkända. I anledning härav hava talmännen hemställt, att bestämmelser i ämnet måtte bli fastställda i överensstämmelse med kanslideputerades förslag.

Herrar talmän.

Tjänstemännens ovanberörda framställning är av följande innehåll:

»Under hela den tid krigstids- och dyrtidstillägg utgått till befattningshavare i statens tjänst, d. v. s. från och med år 1917, har jämväl den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen kommit i åtnjutande av ett av dyrtiden betingat tillägg till de åt denna personal utgående arvoden.

Tjänstemännen.

Att även för innevarande år behov av dyrtidstillägg för samma personal föreligger, torde väl få anses obestridligt.

Vid ett av tjänstemännen hos riksdagens kamrar, utskott och kansli den 16 innevarande januari hållet sammanträde för behandling av deras dyrtidstilläggsfråga hava sagda befattningshavares önskemål i nu berörda hänseende kommit till uttryck. Vid nämnda sammanträde uppdrogs även åt under-tecknade att å samtliga här ifrågavarande tjänstemäns vägnar hos kamrarnas herrar talmän göra framställning i syfte, att dyrtidstillägg måtte jämväl vid innevarande riksdag beredas dess tjänstemän, och skulle därvid tillika följande synpunkter framhållas.

Det tillägg å den hos riksdagen tillfälligt anställda personalens arvoden, som av riksdagen nu under en följd av år beviljats, benämndes vid 1917 års riksdag — då sådant tillägg första gången förekom — samt vid riksdagarna 1918 och 1919 ävensom vid 1920 års riksdag vad beträffade dem av denna personal, som jämväl innehade statsanställning, för »arvodestillägg» resp. »tillfälligt arvodestillägg». Vid de följande riksdagarna åren 1921 — 1923 övergick man emellertid till den i fråga om statens befattningshavare använda benämningen »dyrtidstillägg».

Anledningen till, att man sålunda åren 1917—1920 ej begagnade sig av uttrycken »krigstidstillägg» och »dyrtidstillägg», när det gällde den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen, var den, att man då ansåg, att vid beräkning av dyrtidstillägg å arvoden för riksdagsanställning någon hänsyn ej borde tagas till den avlöning, som vederbörande eventuellt kunde uppbära såsom befattningshavare i statens tjänst.

Skulle, vad särskilt beträffar åren 1918 och 1919, samma grunder undantagslöst hava gällt för de hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemännen som för statens befattningshavare i fråga om dyrtidstilläggets utgående, hade ett stort antal av de förra äventyrat att helt eller delvis gå miste om det tillägg å sina riksdagsarvoden, som dock med hänsyn till den rådande dyrtiden ansågs skäligt, detta till följd av det i dyrtidstilläggsförfattningarna för sistnämnda båda år till 600 kronor fastställda högsta belopp, varå dyrtidstillägg under alla förhållanden, även vid förening av tjänster, finge utgå.

Under åren 1921—1923, då, såsom ovan omförmälts, tillägget åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen benämndes »dyrtidstillägg», i likhet med vad som skedde i fråga om statens befattningshavare, och utgick efter samma grunder, som gällde för sagda befattningshavare, har visserligen olägenhet uppstått av den sammanläggning av avlöningsförmånerna, som ägt rum vid dyrtidstilläggets beräkande, men endast i ett relativt litet antal fall, när maximum för det belopp, varå dyrtidstillägg finge utgå, under dessa år varit satt tämligen högt.

Helt annorlunda skulle emellertid förhållandena i detta avseende komma att gestalta sig i år.

Därest i fråga om dyrtidstilläggen för den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen skola för innevarande år gälla samma bestämmelser som för statens befattningshavare — vilket, såsom redan nämnts, under de senaste åren varit fallet — skulle på grund av de nu fastställda maximibeloppen för den avlöning, varå dyrtidstillägg må utgå, nämligen 650 kronor vid oreglerade verk och 800 kronor vid reglerade verk, det övervägande flertalet av befattningshavare, som jämte sin tillfälliga anställning hos riksdagen innehava tjänst hos något av statens ämbetsverk, gå om icke helt så delvis förlostigt det tillägg å riksdagsarvodet, som dock på grund av dyrtiden måste anses böra utgå å detsamma.

Någon anledning att på detta sätt låta flertalet av de hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemännen lida en högst kännbar minskning i de av-

löningsförmåner hos riksdagen, som senast för lidet är varit dem tillförsäkrade, torde näppeligen kunna anföras.

Detta skulle för övrigt leda till sådana orimliga konsekvenser, som att tjänstemän med mindre kvalificerade uppgifter skulle i ett flertal fall få uppbara högre avlöning än tjänstemän med mera kvalificerade åligganden, och att befattningshavare hos riksdagen, som utförde alldeles likartat arbete och av vilka vissa innehade statstjänst men andra däremot icke, skulle erhålla ersättning efter olika grunder, ett förfaringssätt, varigenom den i avlöningshänseende fastställda graderingen av tjänstemännen hos riksdagen med hänsyn till deras mer eller mindre krävande uppgifter skulle totalt sönderbrytas och syftet med densamma förfelas. De mest uppenbara orättvisor måste givetvis härvidlag komma att uppstå.

Då missförhållanden av nu angiven art såvitt möjligt torde böra undvikas och man väl i görligaste mån bör beträffande den tillfälligt anställda personalen hos riksdagen tillämpa den såsom riktig allmänt erkända grundsatsen om lika lön för lika arbete, har det synts de hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemännen, att man nu ej längre kan utan vidare beträffande dyrtidstilläggen åt dem tillämpa de för statens befattningshavare gällande bestämmelserna för dyrtidstilläggens utgående, utan torde en särskild bestämmelse böra meddelas för undvikande av varje omotiverad reducering av dyrtidstilläggen åt ifrågakvarande befattningshavare.

I enlighet med det oss givna uppdraget få vi fördenskull härmed, på nu anförda skäl, vördsamt anhålla om herr talmannens benägna medverkan därtill, att vid innevarande riksdag dyrtidstillägg må beredas den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen i enlighet med de för statens befattningshavare vid icke reglerade verk i sådant avseende fastställda grunderna, dock att någon sådan begränsning, som enligt sagda grunder inträder för befattningshavare, vilken av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, icke skall äga tillämpning med avseende å anställningen hos riksdagen vid förening av sådan anställning med annan av statsmedel avlönad befattning.»

Kanslideputerades ovan omförmälda yttrande över tjänstemännens framställning är av följande lydelse: *Kanslideputerade.*

»Från herrar talmän har till kanslideputerade för yttrande överlämnats en av tjänstemännen hos riksdagens kamrar, utskott och kansli gjord framställning i fråga om dyrtidstillägg å deras avlöningar i riksdagen. I berörda framställning har anförts bland annat, att därest de för innevarande år gällande bestämmelser om dyrtidstillägg för statens befattningshavare skulle göras tillämpliga å de hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemännen, skulle flertalet av dessa genom de från och med den 1 juli 1923 fastställda sänkta maxima för avlöningar, varå dyrtidstillägg kunnat beräknas, lida en högst kännbar minskning i de avlöningsförmåner hos riksdagen, som senast för lidet är varit dem tillförsäkrade. Vidare har framhållits, att detta skulle leda till sådana orimliga konsekvenser, som att tjänstemän med mindre kvalificerade uppgifter skulle i ett flertal fall få uppbara högre avlöning än tjänstemän med mera kvalificerade åligganden — ett förfaringssätt, varigenom den i avlöningshänseende fastställda graderingen av tjänstemännen hos riksdagen med hänsyn till deras mer eller mindre krävande uppgifter skulle totalt sönderbrytas och syftet med densamma förfelas. På grund härav hava ifrågakvarande tjänstemän hemställt, att särskilda bestämmelser måtte meddelas om dyrtidstillägg åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen hos riksdagen.»

ligt anställda personalen, och föreslagit, att de för statens befattningshavare för närvarande fastställda grunder för dyrtidstillägg vid icke reglerade verk måtte göras gällande för sagda personal, dock att någon sådan begränsning, som enligt sagda grunder inträdde för befattningshavare, vilken av statens medel åtnjöte lön eller arvode för två eller flera befattningar, icke skulle äga tillämpning med avseende å anställningen hos riksdagen vid förening av sådan anställning med annan av statsmedel avlönad befattning.

På grund av det kanslideputerade sålunda av Eder givna uppdrag få kanslideputerade anföra följande.

När riksdagen nästlidet är reglerade avlöningarna för de hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän och vaktbetjante, skedde detta bland annat med hänsyn till det genom kungörelsen den 15 juni 1922 (svensk författningssamling nr 356) — vilken kungörelse även ägde tillämpning för riksdagens personal — fastställda maximum av 1,250 kronor för sammanlagda avlöningsförmåner, varå dyrtidstillägg kunde åtgå. Om den nu för statens befattningshavare gällande kungörelsen om dyrtidstillägg (Sv. författningssamling nr 265 för 1923) skulle komma att bli tillämplig jämväl för den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen, skulle den genom förra årets lönereglering inom riksdagen fastställda proportion mellan avlöningarna för sagda personal komma att väsentligen rubbas.

Till förekommande härav hava kanslideputerade, som ej funnit lämpligt att följa den av riksdagstjänstemännen anvisade utvägen till lösande av frågan om dyrtidstillägg åt riksdagens personal, ansett, att grunderna i nu gällande dyrtidstilläggsförfattning böra göras tillämpliga jämväl för ifrågasvarande personal, dock med den jämkning, att det maximum, varå dyrtidstillägg å avlöning i riksdagstjänst och statstjänst eller tjänst i riksdagens verk sammanlagt må utgå, bibehålles vid föregående år i sådant avseende fastställda siffror 1,250 kronor.

På grund av vad sålunda anförts få kanslideputerade hemställa, att herrar talmän behagade vidtaga åtgärd för att, med fortsatt tillämpning av de genom bankoutskottets av riksdagen godkända memorial nr 40 vid 1921 års riksdag givna stadganden angående sammanräkning, i och för dyrtidstilläggs beräkning, av avlöning i statstjänst och å riksdagstjänst, dyrtidstillägget åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen må innevarande riksdag tillsvidare intill dess annorlunda kan varda av riksdagen bestämt, utgå enligt de grunder, som genom åberopade kungörelse den 15 juni 1923 fastställts för befattningshavare i statens tjänst, dock att det högsta belopp, å vilket dyrtidstillägg å sammanlagda avlöningen i statstjänst och riksdagstjänst må utgå enligt det procenttal, som avses i § 3 av sagda kungörelse, skall utgöra 1,250 kronor, däri emellertid reglerad avlöning i likhet med föregående år skall i förekommande fall inräknas med endast 80 procent av i vederbörlig beställning utgående sådan.»

Utskottet.

Riksdagens personal har hittills under pågående riksmöte icke erhållit något dyrtidstillägg. Det synes emellertid vara billigt, att sådant tillägg beviljas jämväl innevarande år. Motionärens förslag härutinnan avser, att nu gällande grunder för dyrtidstillägg för befattningshavare i statens tjänst vid icke reglerade verk skulle tillämpas, dock utan begränsning på grund av annan anställning. Detta förslag överensstämmer med det, som innefattas i tjänstemännens förenämnda framställning. Kanslideputerade hava

i sitt ovanberörda yttrande ej funnit sig böra tillstyrka bifall till tjänstemännens förslag utan ansett, att grunderna i nu gällande dyrtidstilläggsförfattning böra tillämpas för ifrågavarande personal med den ändring, att det högsta belopp, varå dyrtidstillägg å avlöning i riksdagstjänst och statstjänst eller tjänst i riksdagens verk sammanlagt må utgå, bibehålles vid förliket år i sådant avseende fastställda siffra 1,250 kronor, däri avlöning å reglerad statstjänst skulle i förekommande fall inräknas med 80 procent. Kamrarnas herrar talmän hava anslutit sig till detta förslag.

Enligt utskottets mening föreligga visserligen skäl för, att i avseende å den vid riksdagen tillfälligt anställda personalen tillämpas samma bestämmelser angående dyrtidstillägg, som gälla för statens tjänstemän i allmänhet. Emellertid synes det utskottet, som om den i dessa bestämmelser föreskrivna maximibegränsningen för dyrtidstillägget skulle i tillämpningen bliva mindre rättvis för vissa grupper av här ifrågavarande personal på grund av den förskjutning i avlöningsbeloppen, som därigenom skulle uppkomma. Såsom kanslideputerade erinrat, skulle nämligen en undantagslös tillämpning av berörda grunder väsentligen rubba den genom förliket års lönerreglering fastställda proportionen mellan avlöningarna för sagda personal. Under sådana förhållanden har utskottet funnit sig böra ansluta sig till kanslideputerades förslag, dock med den ändring, att den föreslagna reduceringen till 80 procent av avlöning i statstjänst vid sammanläggning icke synes böra ifrågakomma. Dyrtidstillägg åt riksdagens personal under innevarande års riksdag torde alltså böra utgå efter de grunder, som gälla för statens befattningshavare vid icke reglerade verk, dock att dylikt tillägg icke må utgå å belopp, varmed avlöningen från riksdagen jämte avlöningen i statstjänst överstiger 1,250 kronor för månad. Vid denna sammanläggning torde i överensstämmelse med hittills tillämpad praxis böra iakttagas, att i fråga om tjänsteman, som på grund av riksdagstjänstgöring avstår viss del av sin avlöning i statstjänst, för vilken han uppbär ersättning från riksdagen, hela det belopp, vederbörande avstår, inräknas.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion och kanslideputerades förslag i ämnet, må besluta, att dyrtidstillägg skall under innevarande riksdag tillsvidare, intill dess annorlunda kan varda av riksdagen bestämt, utgå till de hos riksdagens kamrar, ständiga och tillfälliga utskott samt kansli anställda tjänstemän och vaktbetjante enligt de grunder, som genom kungörelse den 15 juni 1923 fastställts för befattningshavare i statens tjänst vid icke reglerade verk, dock att det högsta

belopp, å vilket dyrtidstillägg å sammanlagda avlöningen i riksdagstjänst och statstjänst må utgå, skall utgöra 1,250 kronor.

Stockholm den 4 mars 1924.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson, K. J. A., Öhngren, Vindahl, Dalberg, Berge, Bondeson, Ström och Bodin*;

av andra kammaren: herrar *Eriksson i Grängesberg, Gustafsson i Örebro, Borggren, Bäcklund, Winkler, Ryberg, Kloo och Jönsson i Fridhill*.
